

انقلاب اسلامی ایران ، بزرگ ترین و عمیق ترین انقلاب ارزشی ، فکری و دینی است که در عصر حاضر به وقوع پیوسته است .

بنیانگذار این نظام مقدس ، حضرت امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) ، با رهبری های پیامبر گونه اش ، اسلام را از انزوای سیاسی بیرون آورده ، مسلمانان را بر قله عظمت و عزت نشانده و ابّهت قدرت های استکباری را درهم شکست . از این رو ایران انقلابی به عنوان پایگاه اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله) در جهان شناخته شده و صدای دلنشین حق طلبی و آزادی آن به دورترین نقاط جهان طنین افکنده است . سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در راستای ایفای رسالت عظیم خود، یعنی پاسداری از ارزش ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی و ارتقاء و تعمیق این ارزش ها در میان اقشار جامعه انقلابی ، بویژه نسل جوان ، برخورد لازم می داند که به (سربازان وظیفه) که بهترین و حساس ترین دوران زندگی خود را به عنوان خدمت سربازی در این نهاد سپری می کنند، با دید سفیران فکری ، سیاسی و اخلاقی انقلاب برای نسل آینده جامعه بنگرد و با انتقال ارزش ها و مفاهیم دینی به این میهمانان امروز و مسؤ ولان فردا، در قالب آموزش های عقیدتی - سیاسی ، بخشی از رسالت الهی خود را در حفظ و تداوم معارف اسلامی و ارزشهای انقلابی ایفا نماید.

حضرت امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) در مقام اهمیت این موضوع و رسالت نیروهای مسلح در این زمینه می فرماید:

(دوران خدمت نظام برای جوانان کشور بهترین فرصت و مناسبتی است که نظام و ارتش و مسؤ ولین عقیدتی - سیاسی می توانند از آن استفاده کنند... و تأکید می کنم که به مسأله آموزشهای عقیدتی - اخلاقی بیشتر توجه شود.) (۱)

از این رو، اداره آموزش های عقیدتی سیاسی ستاد نمایندگی ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای تحقق این رسالت مهم ، نظام آموزش های عقیدتی - سیاسی سربازان را - با بهره گیری از تجارب و برنامه های تحقق یافته عقیدتی - سیاسی در سالهای گذشته - تدوین و پس از تصویب نماینده محترم ولی فقیه در سپاه ، اقدام به ابلاغ آن نموده است .

الف - تعریف

نظام آموزشهای عقیدتی سیاسی سربازان ، به مجموعه مباحث اعتقادی ، اخلاقی ، فقهی ، سیاسی و تاریخی گفته می شود که در مدت دو سال سربازی و در سه سطح و مقطع آموزشی (دوره رزم مقدماتی ، دوره ضمن خدمت و دوره تخصصی) به منظور آشنایی و تقویت دانش و بینش عقیدتی سیاسی سربازان و ایجاد انگیزه های فکری و معنوی در آنان برای انجام وظیفه و مأموریت محوله به اجرا گذاشته می شود.

ب - اهداف کلی نظام آموزش

- ۱ - ایجاد، حفظ و ارتقاء سطح دانش و بینش عقیدتی سیاسی ؛ در بین سربازان ،
 - ۲ - مقید نمودن هرچه بیشتر سربازان به احکام عملی اسلام ؛
 - ۳ - تقویت تعهد عملی سربازان به نظام مقدس جمهوری اسلامی ؛
 - ۴ - تقویت یا ایجاد انگیزه های معنوی در سربازان ؛ برای خدمت و انجام وظیفه .
- ج - سطوح و دوره های آموزشی
- پرسنل وظیفه در بدو ورود به خدمت بر اساس تحصیلات ، به سطوح زیر تقسیم می شوند و در کلاسهای مربوط به همان سطح شرکت می کنند:

زیر سطح (پرسنل بی سواد): سربازانی که توانایی خواندن و نوشتن را نداشته باشند (با کد شناسایی (۰)).
سطح يك : سربازانی که دارای تحصیلات زیر دیپلم می باشند (با کد (۱)).
سطح دو: سربازانی که دارای تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم می باشند (با کد (۲)).
سطح سه : سربازانی که دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر می باشند (با کد (۳)).
هر يك از سه سطح اخیر دارای سه دوره رزم مقدماتی ، ضمن خدمت و تخصصی می باشد . (به استثناء سطح يك که دوره تخصصی ندارند.) دوره های آموزشی پرسنل وظیفه زیر سطح (پرسنل بی سواد) نیز شامل دوره مقدماتی ، سوادآموزی ، دوره رزم مقدماتی و دوره تکمیلی سوادآموزی می باشد .
برای تفکیک موضوعات ، سطوح و دوره های آموزشی از یکدیگر و نیز سهولت کار، برای هر يك از آنها ، کدهای مخصوصی در نظر گرفته شده است که مشخص کننده موضوع ، سطح و دوره است . به عنوان نمونه کد (۲۱/۶) رقم سمت چپ نشانگر سطح ، رقم وسط بیانگر دوره آموزشی و رقم بعد از ممیز گویای موضوع آموزشی است .

بنابر این کد یاد شده ، یعنی دوره نخست از سطح يك از موضوع عقاید. برای بقیه موضوعات نیز شماره هایی به شرح زیر در نظر گرفته شده است : د - موضوعات نظام آموزش

- ۱ - اصول عقاید۵ - تاریخ اسلام
 - ۲ - اخلاق و تربیتهای اسلامی ۶ - دانش سیاسی
 - ۳ - احکام اسلامی ۷ - نظام دفاعی
 - ۴ - علوم و معارف قرآن
- متون نظام آموزش سربازان ، همچون متون نظام آموزش پاسداران در مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه تدوین می شود و پس از طی مراحل بررسی و نظارت ، به تأیید (هیأت علمی) که جمعی از فضلا و اساتید حوزه علمیه قم هستند، می رسد.
- کتابی که درپیش رو دارید، کد ۴ / ۱۳ ویژه سطح ۱، دوره ضمن خدمت از نظام آموزش عقیدتی - سیاسی

سربازان می باشد.
نظرات ، پیشنهادات و انتقال تجربیات شما مربیان ارجمند و برادران عزیز متربّی ، راهگشا و راهنمای ما در تکمیل و رشد کَمّی و کیفی متون آموزشی خواهد بود.

اداره آموزشهای عقیدتی سیاسی

ستاد نمایندگی ولی فقیه در سپاه

نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مرکز تحقیقات اسلامی

نام کتاب : آموزش روانخوانی قرآن کریم

موضوع : معارف قرآن

کد : ۱۳/۴

تهیه کننده : مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

نویسندگان : علی حبیبی - ابوالفضل علامی

ناشر : اداره آموزشهای عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

حروفچینی و صفحه آرایی : مرکز تحقیقات اسلامی

نوبت چاپ : اول

تاریخ انتشار :

قیمت :

تیراژ

آموزش روانخوانی

قرآن کریم

نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مرکز تحقیقات اسلامی

فهرست

پیشگفتار

مقدمه

درس اول - الفبای قرآن

درس دوم - صداها و کوتاه

درس سوم - صدای کشیده فتحه

درس چهارم - صدای کشیده کسره

درس پنجم - صدای کشیده ضمه

درس ششم - سکون

درس هفتم - تشدید

درس هشتم - تنوین

درس نهم - مدّ

درس دهم - حروف ناخوانا (۱)

درس یازدهم - حروف ناخوانا (۲)

درس دوازدهم - تبدیل صداها و کشیده به کوتاه

درس سیزدهم - تبدیل صدای کوتاه به کشیده

درس چهاردهم - وقف (۱)

درس پانزدهم - وقف (۲)

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

قال رسول الله (صلى الله عليه و آله) :

(ما مِنْ مُّؤْمِنٍ ذَكَرًا اَوْ اُنْثَى ، حُرًّا اَوْ مَمْلُوكًا اِلَّا وَلِلّٰهِ عَلَيْهِ حَقٌّ وَّاجِبٌ اَنْ يَتَعَلَّمَ مِنَ الْقُرْآنِ) (۲)

هیچ زن و مرد مؤمنی از آزاده و برده نیست ، مگر اینکه از طرف خداوند بر او حق واجب است و آن این است که باید (به اندازه توانش) قرآن بیاموزد.

در احادیث اسلامی برای تعلیم و تعلّم قرآن کریم سفارش بسیاری شده و اجر و پاداش زیادی وعده داده شده است . این امر مسلمانان را بر آن داشته تا به عنوان يك تكليف الهی قرآن را بیاموزند و به دیگران نیز آموزش دهند.

برای آموزش قرآن در هر عصر و زمانی شیوه خاصی به کار گرفته شده است . امروز با پیشرفت فنون آموزش ، با توجه به مشترکات زیادی که فرهنگ فارسی با عربی (زبان قرآن) دارد، برای افرادی که خواندن و نوشتن فارسی را یاد گرفته اند روش های بسیار ساده ای جهت آموزش قرآن ارائه و ده ها جزوه در این زمینه نوشته شده است .

برای اینکه برادران سرباز وظیفه در سطح يك بتوانند قرآن را به خوبی تلاوت کنند و از ثواب و هدایتش بهره گیرند، کتاب آموزش روانخوانی قرآن برای دوره ضمن خدمت آنان در نظر گرفته شد. امید است خداوند به همه عزیزان توفیق تلاوت و هدایت گرفتن از قرآن را عنایت فرماید.

معاونت مبّون آموزشی و کمک آموزشی

در کلاس اول ابتدایی نخست با شکل و اسم و صدای تـك تـك حروف فارسی آشنا شدیم ، بعد از آن توانستیم کلمات فارسی را بخوانیم .

برای یادگیری زبان های دیگر نیز، چنین مراحل باید طی شود. بنابراین اگر بخواهیم خواندن قرآن را که به زبان عربی است ، یاد بگیریم نخست باید با الفبای زبان عربی آشنا شویم ؛ الفبای زبان عربی خیلی ساده و آسان است از نظر شکل مثل الفبای زبان فارسی می باشد، البته به استثنای چهار حرف (پ ، چ ، ژ ، گ) که مخصوص زبان فارسی است و در عربی وجود ندارد و حرف کاف بزرگ (ك) که در عربی به این شکل (ك) نوشته می شود.

اسامی حروف عربی هم بیشترشان مثل اسامی حروف فارسی می باشد. برای آشنایی با آنها، اسامی تمام حروف را در مقابل شکلشان نوشته ایم ، تمرین می کنیم تا خوب یاد بگیریم .

شماره شکل اسامی حروف شماره شکل اسامی حروف

۱ (اء) الف (همزه) ۱۵ ض ضاد

۲ ب باء (۳) ۱۶ ط طاء

۳ ت تاء ۱۷ ظ ظاء

۴ ث ثاء ۱۸ ع عین

۵ ج جیم ۱۹ غ غین

۶ ح حاء ۲۰ ف فاء

۷ خ خاء ۲۱ ق قاف

۸ د دال ۲۲ ك كاف

۹ ذ ذال ۲۳ ل لام

۱۰ ر راء ۲۴ م میم

۱۱ ز زاء (زای) ۲۵ ن نون

۱۲ س سین ۲۶ و واو

۱۳ ش شین ۲۷ ه هاء

۱۴ ص صاد ۲۸ ی یاء

الفبای فارسی به دو شکل بزرگ و کوچک نوشته می شوند، در عربی هم ، چنین است ، شکل های آنها هیچ فرقی با هم ندارند به استثنای (ة - ة) که در عربی یکی از شکل های حرف (ت) می باشد.

اکنون که با اسامی حروف عربی آشنا شدید به راحتی می توانید حروف مقطعه قرآن را بخوانید .

حروف مُقَطَّعَة

قرآن دارای ۱۱۴ سوره می باشد که ۲۹ سوره آن با کلمه هایی آغاز می شود که برخلاف شکل ظاهری آنها می بایست قطعه قطعه و جدا جدا و هر حرفی با اسم خودش خوانده شود و به همین جهت به آنها حروف مقطعه می گویند. مانند: (الم) که خوانده می شود (الف ، لام ، میم) اکنون با حروف مقطعه در قرآن کریم بدون ذکر موارد تکراری آنها آشنا می شویم . (۴)

نوشته شده خوانده می شود

ن نون

ص صاد

طه طا، ها

حم حا، میم

یس یا، سین

طس طا، سین

الم الف ، لام ، میم

الر الف ، لام ، را

طسم طا، سین ، میم

المز الف ، لام ، میم ، را

المص الف ، لام ، میم ، صاد

حم عسق حا، میم ، عین ، سین ، قاف

کهیص کاف ، ها، یا، عین ، صاد

علامت های قرآن

اگر یادتان باشد در کلاس اول ابتدایی اضافه بر صدای حرف ، صداهای دیگری هم به ما آموزش دادند و گفتند که کلمه های فارسی به کمک آنها خوانده می شوند. بعدها که به کلاس های بالاتر رفتیم دیگر نیازی به آوردن بعضی از آنها نبود چرا که از معنای کلمه ها می توانستیم بفهمیم که باید با چه صداهایی خوانده شوند. در زبان عربی هم ، چنین است . کسانی که عرب و آشنا به کلمه های عربی باشند از معنای کلمه ها صدای آنها را تشخیص می دهند و دیگر نیازی به آوردن آنها نیست .

همه می دانیم که قرآن به زبان عربی است و بیشتر مسلمان ها عرب زبان نیستند و با صدای کلمه های آن آشنا نمی باشند. برای اینکه همه مسلمان ها براحتی بتوانند قرآن را صحیح بخوانند، شاگردان حضرت

علی (ع) کلمه های قرآن را علامت گذاری کردند تا صدای تمام کلمه ها مشخص باشد. علامت های قرآن خیلی ساده و آسان است. بیشتر شما با آنها آشنا هستید. در درسهای بعد علامت ها را یکی یکی می آوریم و روی کلمه های قرآن تمرین می کنیم تا خوب با شکل و صدای آنها آشنا شوید.

تمرین و تکلیف

نحوه خواندن حروف مقطعه زیر را بنویسید :

الم - ق - طسم - ص - الر - ن - المص - طه - طس - المر - حم - کهيعص - يس - حم - عسق .

صداهای کوتاه

فتحه ، کسره ، ضمه

فتحه : یکی از صداهایی که با آن آشنا هستیم صدای فتحه () می باشد. مانند : (آسب ، سَبَد، برادر) برای اینکه بتوانیم کلمه های قرآن را صحیح بخوانیم ابتدا لازم است روی حروف تمرین کنیم :
اَ، بَ، تَ، ثَ، جَ، حَ، خَ، دَ، ذَ، رَ، زَ، سَ، شَ، صَ، ضَ، طَ، ظَ، عَ، غَ، فَ، قَ، كَ، لَ، مَ، نَ، وَ، هَ، يَ
کسره : صدای دیگری که با آن آشنا هستیم صدای کسره () می باشد. مانند : (امروز، کتاب ، نادر).
حروف را با صدای کسره تلفظ می کنیم :

اِ، بِ، تِ، ثِ، جِ، حِ، خِ، دِ، ذِ، رِ، زِ، سِ، شِ، صِ، ضِ، طِ، ظِ، عِ، غِ، فِ، قِ، كِ، لِ، مِ، نِ، وَ، هِ، يِ
ضمه : صدای دیگری که با آن ما نویس هستیم صدای () می باشد مانند : (آمید، خُدا، دُرُست). در قرآن هم چنین صدایی داریم که به آن (ضمه) می گویند. تلفظ حروف با صدای ضمه چنین است :
اُ، بُ، تُ، ثُ، جُ، حُ، خُ، دُ، ذُ، رُ، زُ، سُ، شُ، صُ، ضُ، طُ، ظُ، عُ، غُ، فُ، قُ، كُ، لُ، مُ، نُ، وَ، هُ، يُ

تمرین ۱

کلمه های زیر يك بار جدا جدا و بار دیگر با هم نوشته شده است . آنها را بخش بخش بخوانید.

لَکَ لَکَ
هُوَ هُوَ
ذَهَبَ ذَهَبَ
بَلَدَ بَلَدَ
جُعِلَ جُعِلَ
فَجَّرَ فَجَّرَ
يَبْدُ يَبْدُ
فَتَحَتْ فَتَحَتْ
فَعَدَلَتْ فَعَدَلَتْ
أَقْلَمَ أَقْلَمَ
أَحَدَهُمْ أَحَدَهُمْ

تمرین ۲

کلمه های زیر را بخش بخش بخوانید.

مَطَرٌ - كَسَبَ - فَخَّرَجَ - فَوَقَعَ - فَعَقَرَ - خَلَقَكَ - قَصَرَ - حَسِبَ - عَلِمَ - لَيْثٌ - سَنَسِمٌ - بَلَغَكَ - كَمَثَلٍ -
فَصِيقٌ - تَبِعَكَ - أَعْطَكَ - كَلِمَتٌ - بَصْرَكَ - أَنْذَرُ - وَ جَمِيعٌ وَ تَضَعُ - هُمَزَةٌ - عُنُقِكَ - لُمَزَةٌ

تمرین و تکلیف

تمرین شماره دو را همانند شماره يك به صورت جدا و باهم بنویسید و بخوانید.

صدای کشیده فتحه

هر گاه بعد از صدای کوتاه (فتحه ، کسره و ضمه) حرفی همجنس آنها قرار گیرد، آن حروف باعث کشیده شدن صدای حرکات می شوند که به شرح هر کدام می پردازیم :

اگر بعد از حرف مفتوح ، الفی قرار گیرد (ا) این الف باعث کشیده شدن صدای فتحه می شود و به این الف ، (الف مدّی) می گویند، مانند :

نَبَاتٌ - ثَانِيٌّ - تَكَادُ - عَذَابٌ

نکته : در کتابت اولیه ، الف مدّی بعضی از کلمات را به جهاتی نمی نوشتند، بعدها که قرآن را برای صحت تلاوت علامت گذاری کردند، در چنین مواردی با اضافه کردن يك الف کوچک ، در کنار حرف مفتوح (ـ) لزوم تلفظ صدای فتحه کشیده را روشن ساختند مانند :

رَبِّعٌ - ثَلَاثٌ - يُجَدِّدُ - مَسْجِدٌ - حُرْمَتِ

نحوه علامتگذاری الف مدّی در رسم الخط فارسی

در قرآنهای با رسم الخط فارسی (قرآن مجید با ترجمه الهی قمشه ای ، قرآن مجید با ترجمه عبدالمحمد آیتی و ...) فتحه قبل از الف مدی را به صورت ایستاده (ـ) علامت گذاری کرده اند تا نشانگر تلفظ فتحه با صدای کشیده باشد مانند :

لَسَاجِرَانِ - مَشَارِقُ - مَغَارِبُ - يَكَلِمَاتِ

در مواردی هم که الف مدی در کتابت اولیه نوشته نشده ، در رسم الخط فارسی فقط با قرار دادن فتحه ایستاده بر روی خود حرف ، نشان داده اند که آن حرف باید با صدای کشیده تلفظ شود مانند :

هَذَا - كَذَلِكَ - سَمَوَاتٍ - قِيمَةٌ

تمرین ۱

کلمه های زیر يك بار جدا جدا و بار دیگر روی هم نوشته شده است ، آنها را بخش بخش و بعد به هم پیوسته

بخوانید. (در مثالها از هر دو رسم الخط آورده شده است)

لِ مَالٍ مَا
قَالَ قَالَ
عَبَادُ عِبَادُ
شِقَاقُ شِقَاقُ
فَلَذَا فَذَا
زَاجِرَاتِ زَاجِرَاتِ
ضَلَالَةٌ ضَلَالَةٌ
أَمَانَاتِ أَمَانَاتِ
مُسَافِحَاتِ مُسَافِحَاتِ
مُتَافِقَاتِ مُتَافِقَاتِ

تمرین ۲

کلمات زیر را به صورت شمرده بخوانید (در مثالها از هر دو رسم الخط آورده شده تا متعلمان با هر دو رسم الخط آشنایی کافی پیدا کنند.)

نَنَّا (نَا) - آرَادَ - رَّاهُ (رَاهُ) - اِذَا (اِذَا) - لَسَاحِرَانِ - مَنفَعُ - يَا جِبَالُ - يَكَلِمَاتِ - رَعَايَتَهَا - سِقَايَةَ - عَصَاكَ -
لَاغَالِبَ - صَاقُ - بُرَادُ - ظَاهِرُ - رَوَّاحُهَا - ظَالِمُ - ذَلِكُ - قَالَ - قَتَابُ - تُجَادِلُكَ - فَتَلَا كَاشِفَ - يَلِسَانِكَ - عِبَادِنَا - لَنَا -
قَصِيَامُ - بِنَاصِيَتِهَا - تَكَادُ - تُسَارِعُ - فَمَا كَانَ - مَالَهَا -

صدای کشیده کسره

هرگاه بعد از حرف مکسور (کسره دار) حرف یاء قرار گیرد (ی) این یاء باعث کشیده شدن صدای کسره می گردد (مانند صدای (ای) در لفظ فارسی) از این رو به آن (یاء مدّی) می گویند، مانند:

کَلَامِي - فِيهَا - كَرِيمُ - مَجِيدُ

نحوه علامت گذاری یاء مدّی در رسم الخط فارسی

در قرآنهای با رسم الخط فارسی، کسره قبل از یاء مدّی را به صورت ایستاده گذاشته اند تا علامت تلفظ کسره با صدای کشیده باشد مانند:

صَارِمِينَ - فَكِهِينَ - فَكِهِينَ - أَسَاطِيرُ

تمرین ۱

کلمه های زیر يك بار جدا جدا و بار دیگر با هم نوشته شده است آنها را بخش بخش و به هم پیوسته بخوانید :
(مثالها از هر دو رسم الخط نوشته شده است)

أَبِي أَبِي
فِي فِيهِ
عِبَادِي عِبَادِي
يُرِيدُ يُرِيدُ
لِلْأَمِي كَلَامِي
أَرَادَنِي أَرَادَنِي
حَافِظِي حَافِظِي
صَدِيقِي صَدِيقِي
بِمَصْرِيحِ بِمَصْرِيحِ

تمرین ۲

کلمه های زیر را به صورت تمرین شماره ۱ نوشته و بخوانید:

سِينِينَ - حَدِيدَ - يُعِيدُ - مَصِيرُ - عَمَلِي - إِلَهَتِي - أَبَائِي - إِيْمَانُهَا - لَا يِلَافِي - سَفِيْهُنَا - وَسِيْلَةَ - صَادِقِينَ - لِعِبَادِي -
خَاشِعِينَ - صَابِرِينَ - شَيَاطِينُ مُتَافِقِينَ - أَفْعِيْنَا - مُتَقَابِلِينَ - فَمُلَاقِيهِ - آخِرِينَ - أَسَاطِيرُ - ثَمَانِيْنَ كَادِبِينَ - سَافِلِينَ -
مُغِيرَاتِ - قَمِيصِي - كَرِيمُ لَا يِلَافِي

صدای کشیده (ضمّه)

هرگاه بعد از حرف ضمه دار (مضموم) حرف واو قرار گیرد (و) آن حرف با صدای ضمه کشیده (مانند (او)ی فارسی) تلفظ می شود و به این واو که سبب کشیده شدن صدای ضمه گردیده، (واو مدّی) می گویند. شکل نوشتن صدای ضمه کشیده در رسم الخط فارسی و عربی قرآن یکسان است. کلماتی که صدای ضمه کشیده دارند مثل:

يُوقِنُونَ - لَطَالِمُونَ - فَعَقَرُوهَا - فَكِيدُونَ

تمرین ۱

کلمه های زیر يك بار جدا جدا و بار دیگر با هم نوشته شده است. آنها را بخش بخش و به هم پیوسته بخوانید:

أَوْتِ أَوْتِ
طَوْرٍ طَوْرٍ
أَوْذِيَا أَوْذِيَا
يُوقُونَ يُوقُونَ
أَقْوَمُ أَقْوَمُ
وَلَوْثَا وَلَوْثَا
يُوقُونَ يُوقُونَ

تمرین ۲

فضل علم

(تحف العقول - صفحہ ۳۹)

سکون

در این موارد باید دقت کنیم که صدای (آ) قبل از سکون تمایل به صدای (اُ) یا (اِ) پیدا نکند.

تمیز

مِنْكَ مِنْكَ
قَبْلُ قَبْلُ
أُخْضِرْتُ أَخْضِرْتُ
أَعَاهَدُ أَعَاهَدُ
عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ
عَيْنَانِ عَيْنَانِ
صَدَدْتُمْ صَدَدْتُمْ

تمرین ۲

تمرین و تکلیف

تشديد

صَلَا صَلَا

رَبِّ رَبِّ
كَذَّبَ كَذَّبَ
قَدَّرْنَا قَدَّرْنَا
جَهَنَّمَ جَهَنَّمَ
فَصَلَّاهُ فَصَلَّاهُ

يَتَّبِعُونَ بَيِّنَاتٍ
فَتُحْيَاهُ فَتُحْيَاهُ
يَتَكَلَّمُونَ بِتَكْلِيمٍ
لِيَجْمَعَكُمْ

تمرین ۱

کلمه های زیر را بخش بخش بخوانید:
فَصَبَّ - يُضِلُّ - أَلْتَى - فَتَمَّ - كَلَّمَ - أَهْمَ - مَنَعَا - رَبَّكَ - إِنَّا - تَوَلَّيْنَاهُمْ - لَكِنَّا - أَقَلُّ - جَنَّةَ - سِيرَتِ - رَبِّكُمْ -
يُبَشِّرُ - الَّذِينَ - مَزِيلٌ - يُصِرُّونَ - يَشْفِقُ - يَصِلُونَ - مُقَرَّبِينَ - لِّلْمُتَّقِينَ - يُمَتِّعُونَ - تَقْلِيكَ - تَذْكُرُونَ -
مُتَرَدِّدَةً - لِّلْمُطَفِّفِينَ - لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ - يَتَسَلَّلُونَ - فَلَمَّا كُنْ - طَلَعْتُمْوهُنَّ - سَتَذْكُرُوهُنَّ - لِيَمَكِّنَ

تمرین ۲

کلمات تشدیددار آیات زیر را بخش بخش بخوانید:
وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۳۹ / صافات) رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ (۲۵ / اسراء) نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا
تُصَدِّقُونَ (۵۷ / واقعه) أَفَلَا تَذْكُرُونَ (۱۵۵ / صافات) وَ إِنَّا عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ (۱۰ / انفطار) إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ (۲۵ / جاثیه) وَ إِنَّا رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَ مَا يُعْلِنُونَ (۷۴ / نمل) وَ إِنَّا رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ (۲۵ / حجر)
فَمَّا نَذَرَ (۳ / مدثر) وَ رَبَّكَ فَكَيِّرْ (۳ / مدثر) وَ ثِيَابَكَ فَطَهِّرْ (۴ / مدثر) أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا
تَذْكُرُونَ (۱۷ / نحل).

تنوین

در درس های گذشته با خواندن این کلمه ها آشنا شدید:
كِتَابٌ كِتَابٌ كِتَابٌ
بعضی وقتها این کلمه ها با نون ساکن اضافی خوانده می شوند:
كِتَابَيْنِ كِتَابَيْنِ كِتَابَيْنِ
برای اینکه معلوم شود نون ساکن آنها اضافی است، آن را نمی نویسند و در عوض، علامت صدای حرف
قبلی را تکرار می کنند:
كِتَابٌ كِلَابٌ كِتَابٌ
اسم این علامت ها (تنوین) است.
تنوین: نون ساکنی است که در آخر بعضی از کلمه ها نوشته نشده ولی خوانده می شود، و نشانه آن
تکرار علامت صدای حرف می باشد.
تنوین بر سه قسم است: تنوین فتحه، تنوین کسره و تنوین ضمه.

تنوین فتحه: نَ + نْ
تنوین کسره: نِ + نْ
تنوین ضمه: نٌ + نْ
کلمه های زیر را به دقت بخوانید:

مَاءٌ مَاءٌ
جَزَاءٌ جَزَاءٌ
ذِكْرٌ ذِكْرٌ
جِهَادٌ جِهَادٌ
كُلٌّ كُلٌّ
سَمَاءٌ سَمَاءٌ

نکته: معمولاً در آخر کلماتی که به تنوین فتحه ختم می شوند، الفی آورده می شود مانند: (كِتَابًا) و این
بدان جهت است که در هنگام وقف باید به صورت الف مدی خوانده شوند: (كِتَابًا) در سه مورد زیر الف آورده
نمی شود:

- ۱- کلماتی که به تاء گرد ختم شوند مانند: (رَحْمَةً، حَيَوَةً) و در هنگام وقف، تاء تبدیل به هاء
ساکن می شود: (رَحْمَهُ، حَيَوَهُ)
- ۲- کلماتی که الف مدی آنها به صورت یاء نوشته شده باشد مثل (هُدًى) و در هنگام وقف (هُدًى)
- ۳- بعضی از کلماتی که به همزه ختم می شوند مثل (جَزَاءً) و در هنگام وقف، همزه ساکن می گردد
(جَزَاءً)

تمرین ۱

کلمه های زیر را بخش بخش بخوانید:
خَوَفِي - سُرِّرَ - جِهَادٌ - يَأْكُوْبُ - خَلَّافٍ - مَقْطُوعَةً - جَمَعَا - شَكُّوْرًا - أَعَزَّةً - شُهْبًا - وَحِيدًا - أَطْوَارًا - رَابِيَةً - مُقْتَدِرًا -
فَعَالٌ - عِشَاوَةٌ - عَامِلَةٌ - بَصِيرٌ - شَهِيدٌ - مُنْتَشِرٌ - مُسْفِرَةٌ - وَجُوْهُ - شِهَابٌ

تمرین ۲

کلمات تنوین دار آیات زیر را بخش بخش بخوانید:
قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَبِلاً وَ نَهَارًا (۵ / نوح) إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (۱۳۵ / شعراء) إِنَّ رَبِّي
رَحِيمٌ وَدُودٌ (۹۰ / هود) مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا (۱۲ / نوح) وَ قَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا (۱۴ / نوح) مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ
مُعْتَدٍ أَثِيمٍ (۲۵ / ق) وَ مَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَ لَهَا لُتَابٌ مَّعْلُومٌ (۴ / حجر) جَزَاءً مِّنْ رَبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا (۳۶ /

نَبَاً) إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَظِيمًا فَمَطَرِيرًا (۱۰ / انسان) وَ يُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ يَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَ يَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا (۱۲ / نوح) وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا (۱۷۴ / نساء) وَيُلْ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ (۷ / جاثیه)

تمرین و تکلیف

برای هر يك از تنوینهای فتحه ، کسره و ضمه بیست کلمه از قرآن انتخاب کرده و بنویسید .

مدّ

قبلاً با صداهاى کشیده آشنا شدیم .

بعضی وقتها باید صدای کشیده را بیشتر بکشیم که در این صورت با این علامت (ّ) مشخص می شود. اسم این علامت مدّ است و بالای بعضی از صداهاى کشیده قرار داده می شود و نشانه آن است که باید بیشتر کشیده شوند.

کلمه های زیر يك بار بدون علامت مدّ و بار دیگر با علامت مدّ نوشته شده در خواندن آنها دقت کنید:

ماءٌ ماءٌ
ضالّینَ ضالّینَ
لا اَمْلِکُ لا اَمْلِکُ
اِفْتِرَاءً اِفْتِرَاءً

تمرین ۱

کلمه های زیر را شماره بخوانید:

أَنْبَاءٌ - سَرَّاءٌ - أُولِيَاءٌ - شُهَدَاءٌ - تَحَاضُّونَ - أَشِدَّاءٌ - مَاءٌ - إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ - ضَالِّينَ - قٌ - إِنَّمَا أَنْتَ - أَنْحَاوْنِي - يَسِيٍّ - عِشَاءٌ - فِي أَنْفُسِهِمْ - أَلْر - أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ - رَبِّي أَعْلَمُ - حَتَفَاءٌ - أَعْدَاءٌ - كَهَيْعَصٍ - سَاءَتْ - عِطَاءٌ - جَزَاءٌ - لَا أَمْلِكُ - حَمَّ عَيْبٍ - قَدْ أَاءٌ - إِنْ أَرْسَلْنِ الْكَ - بَلَاءٌ - يُحِ أَدُونِ - يَتَمَّ أَسْ ا - يَشْ أَاءٌ - اِفْتِرَاءٌ - مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ - وَ فِي إِذْنِنَا - قُلْ إِنَّمَا آتَا بَشَرٌ - شَعَلْنَا أَمْوَالِنَا - تَحَاوَرُ كُما إِنْ - لَوْلَا أَنْ - مَا أَصَابَكَ

تمرین ۲

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَ لَا رَشَدًا (۲۱ / جن) وَ فِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (۲۱ / ذاریات) إِنَّ هَذَا كَ أَنْ لَكُمْ حَزَّاءٌ وَ كَ أَنْ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا (۲۷ / مرسلات) جَزَاءٌ مِنْ رَبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا (۳۵ / نباء) وَ جَعَلْنَا فِيهَا رَوايِي شامِخاتٍ وَ اسْقَيْنَاكُمْ ماءً فَرَاتًا (۲۷ / مرسلات) إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُموها أَنْتُمْ (۲۳ / نجم) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمُ الْا تُكْذِبُ إِنْ - مُدَّةُ أَمَّتْ إِنْ (۶۵،۶۶ / رحمن) وَ إِذْ أَخَذْنَا مِنْهُ الْا مِيثَاقَكُمْ لَ تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَ لَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِي اِرْكُمُ ثُمَّ أَفَرُّرْتُمْ وَ أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ (۸۴ / بقره) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ (۲ / دخان)

تمرین و تکلیف

سی کلمه از قرآن که دارای علامت مدّ باشد انتخاب کنید و بنویسید .

حروف ناخوانا ۱

در رسم الخط فارسی ، در بعضی کلمه ها به حرف (واو) بر می خوریم که نوشته شده ولی خوانده نمی شود؛ مانند، خواندن ، خواستن ، خواهر، خواهش .

در قرآن کریم نیز چهار حرف (و، ی، ا، ل) بعضی وقتها خوانده نمی شوند، و برای اینکه با موارد خوانا، اشتباه نشود آنها را بدون علامت نوشته اند.

با این چهار حرف کلمه (والی) ساخته اند تا همیشه در ذهن بماند. در این درس با موارد (و) ، (ی) آشنا می شویم .

۱- هر گاه (و) ، (ی) پایه و کرسی برای همزه قرار گیرند (و، ی، ء) خوانده نمی شوند.

توضیح : همزه ، به دو شکل نوشته می شود:

الف - به تنهایی (مانند: سَمَاءٌ ، سُوءٌ ، جُزْءَانِ)

ب - روی یکی از دو حرف (و) ، (ی) قرار می گیرد که در این صورت واو و یاء خوانده نمی شوند و علامت

موجود روی آن مربوط به حرف همزه می باشد، مانند:

مُؤْمِنٌ که خوانده می شود مُؤْمِنٌ

بارِ ءٌ که خوانده می شود بارِءٌ

یاد سپاری : اگر یاء کوچک (ي) پایه و کرسی همزه واقع شود نقطه های آن را نمی نویسند، مانند: مَلَائِكَةٌ که خوانده می شود مَلَائِكَةٌ

تمرین 1

کلمه های زیر را شمرده بخوانید:

تُؤْنِي - مُؤَصَّدَةٌ - تُؤْوِي - فُؤَادٌ - لُؤْلُؤًا - بُؤِ أَخَذْتُكُمْ - أَفْتُوْمُنُونَ - جَزَاؤُكُمْ - تُؤْتِرُونَ - أَبَاؤُنَا - يُؤْفِكُ - مَاؤُهَا - قُرَى ءَ - يَبْدِي ءَ - اِمْرِي ءَ - دَائِقَةٌ - تُبَوِّي ءَ - يَسْتَلُونَ - بَرَى ءَ - مِتْكَنِينَ - حَيْثُنِ - أَبْنَاتُكُمْ - أَفْنَدْتُهُمْ - يَنْسُ

2- هر گاه (و) و (ی) بعد از صدای (ـ) و بدون علامت باشند خوانده نمی شوند، مانند:

صَلُوهٌ که خوانده می شود صَلَّاهُ

مُوسَى که خوانده می شود مُوسَى

یاد سپاری : بعضی وقتها یای کوچک (ي) بعد از صدای (هـ) واقع می شود، مانند: تلیها که خوانده می شود تَلْها

تمرین 2

کلمه های زیر را شمرده بخوانید:

نَجْوَة - مِشْكُوَة - غَدُوَة - زَكُوَة - حَيَوَة - مَنُوَة - صُحَى - نَرِيكَ - سَجَى - أُولَى - فَهْدَى - دَسِيهَا - عَصَى - يَتَزَكَّى - يَغْشِيهَا - سُكَارَى - قَارِيَة - هَدِين - تَتَجافَى - أُسَارَى - فَعَوَى - فَنَادَى - هَوَى - عَزَى - أُخْرَى - يُوْحَى.

تمرین 3

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِفُونَ (مرسلات / ۳۵) وَ لَا يُؤَذِّنْ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ (مرسلات / ۳۶) وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ (۳۷) / مرسلات (وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثورًا (۱۹ / انسان) نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَ شَدَدْنَا آسْرَهُمْ وَ إِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا (۲۸ / انسان) خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ تُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ (۱۰۳ / توبه) فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَ أَقْرَبَ رَحْمًا (۸۱ / كهف) وَ إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ (۴ / قلم) وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا نَفْسُهُ (۳۹ / نجم) قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّهَا إِلَهُهُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ أَلْتُمُوا مَسْلُومًا (۱۰۸ / انبياء) فَالْأَوَّلَ وَجِئْتُكُمْ بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ بَآءُكُمْ (۲۴ / زخرف).

تمرین و تکلیف

بسیست کلمه از قرآن که دارای و او ناخوانا و بیست کلمه که دارای یای ناخوانا باشد انتخاب کرده بنویسید.

حروف ناخوانا ۲

در درس گذشته با موارد (و) و (ی) ناخوانا در قرآن آشنا شدیم . در این درس می خواهیم با موارد (ا) و (هـ) ناخوانا در قرآن آشنا شویم.

موارد الف : هرگاه (الف) بدون علامت در وسط یا آخر کلمه قرار گیرد خوانده نمی شود، مانند:

وَاحِلٌ که خوانده می شود وَحِلٌ

وَالْقَمَرِ که خوانده می شود وَلِقَمَرِ

اِثُوا که خوانده می شود اِثُوا

یادسپاری : در بعضی از قرآن ها الف ناخوانای وسط کلمه را با صاد کوچکی (ص) مشخص کرده اند، مانند:

وَالَّذِينَ - بِالْعَذَابِ - رَبِّي اجْعَلْ

تمرین 1

کلمه های زیر را شمرده بخوانید:

فَاجْلِدُوهُمْ - نَابُوا - يَرَوْا - تُسَلِّمُوا - إِنَّ الْمُتَّقِينَ - بِالْكَافِرِينَ - كُلُّوا وَ اشْرَبُوا - أَنْ الْفُلْكَ - يَا أَبَتِ افْعَلْ - امْنُوا - فَاصْبِرْ - فَاسْجُدْ وَ اذْكُرْ اسْمَ - يَوْمِ الْفَصْلِ - مِنَ الْآوَلِينَ - انْفِقُوا - فَالْيَوْمَ - فَارَادُوا - ذَلِكَ الْكِتَابُ - يَكَاذِبُ الرَّقْ - لَكُمْ الْأَرْضُ - وَادْعُوا - فَاتَّقُوا - قَالُوا إِنَّ يَسْرِفَ - مِنَ الْعِلْمِ

یادسپاری : اگر الف ، کرسی همزه (هـ) قرار گیرد، خوانده نمی شود مانند:

سَاءَلْ - اءِخَاهُ - فَاعْرَادْ - اءَكْثَرُهُمْ - يَاءَنُوكَ - اءَمِرْتُ

و گاهی همزه مکسور زیر الف قرار می گیرد که در این صورت هم الف خوانده نمی شود مانند:

إِنِّ - إِنَّا - إِلَى - إِذَا

موارد لام : هر گاه حرف (لام) علامتی نداشته باشد خوانده نمی شود، در عوض حرف بعد از (لام) ناخوانا

همیشه دارای علامت تشدید می باشد، مانند:

الْشَّمْسُ که خوانده می شود اَشْشَمْسُ

الْتَّوْبَةُ که خوانده می شود اَتَّوْبَةُ

تمرین 2

کلمه های زیر را شمرده بخوانید:

الْزَيْدُ - الَّتَمَنُ - الدُّنْيَا - الصِّرَاطُ - الَّتَمَلُّ - مِنَ السَّمَاءِ - وَ النَّاشِرَاتِ - مِنَ اللَّهَبِ - الدِّينُ - الصَّلَاةُ - يَوْمَ الدِّينِ

تمرین 3

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

وَالصَّافَاتِ صَفًا (۱) فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا (۲) فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا (۳) إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ (۴) رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ رَبُّ الْمَشَارِقِ (۵ / صافات) أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ اءَجَلٍ مُّسَمًّى وَ إِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ (۸ / روم) أَلَمْ آتِ الْبَنُونَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ اءَمَلًا (۴۶ / كهف) لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَ كَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا (۱۴۸) إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا اءَوْ نُخْفُوهُ اءَوْ نَعْفُو عَنْ سُوءِ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا (۱۴۹ / نساء) اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (۱ / انعام) يَا بَنِي اءِمِ الصَّلَاةَ وَ اءَمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ اَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلَى مَا اءَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ (۱۷ / لقمان).

تمرین و تکلیف

سی کلمه که دارای الف و لام ناخوانا و سی کلمه که فقط دارای الف ناخوانا باشد از قرآن انتخاب کنید و در دفتر خود بنویسید.

تبدیل صداهاى کشیده به کوتاه

در قرآن به دو مورد بر می خوریم که صداهاى کشیده تبدیل به صداهاى کوتاه می شود.

1- در قرآن به شش کلمه بر می خوریم که با صدای کشیده (او) نوشته شده ولی با صدای کوتاه (ا) خوانده می شود شیوه کتابت و قراءت آن شش کلمه به قرار زیر است.
نوشته شده خوانده می شود

أُولَى أَلَى

أُولُوا أُلُوا

أُولَاءِ أُلَاءِ

أُولَاتِ أُلَاتِ

أُولَئِكَ أَلِئِكَ

سَأُورِيكُمْ سَأُرِيكُمْ

تمرین 1

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۵ / بقره) وَ إِن كُنَّ أَهْلًا لَّكُمْ فَامْكِنُوا لَهُمْ أُنْصَرُوا وَ عَدُوًّا لَهُمْ كُفِّرُوا كُفْرًا (۱۹ / اسراء) خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ (۳۷ / انبياء)

2- هرگاه صداهاى کشیده (ا - او) در آخر کلمه باشد و در ابتدای کلمه دیگر حرف ساکن و یا تشدیددار قرار گیرد صدهاى کشیده با صدای کوتاه (ا - او) خوانده می شوند.

یاد سپاری : در قرآن های چاپ ایران که صدای کشیده فته و کسره را به این صورت (ا - ای) علامت گذاری کرده اند، در جاهایی که باید با صدای کوتاه خوانده شوند به صورت صدای کوتاه (ا - ی) نوشته شده است و باید توجه داشته باشیم که الف بعد از صدای (ا) و یای بعد از صدای (ی) خوانده نمی شوند، مانند:

نوشته شده خوانده می شود

وَإِذَا الْجِبَالُ وَاذْلَجَالُ

إِنَّمَا التَّوْبَةُ ثُمَّ تَوْبَةُ

فِي الْأَرْضِ فَلَا رُحَى

فِي الصُّورِ فَصُورُ

تنها مورد صدای کشیده ضمه (و) باقی می ماند که باید با صدای کوتاه (و) بخوانیم ، مانند:

ذُو الْعَرْشِ که خوانده می شود ذُلْعَرْشِ

أَنْوَالُ الزُّكُوفَةِ که خوانده می شود أَنْوَالُ الزُّكُوفَةِ

تمرین 2

کلمه های زیر را شمرده بخوانید:

فَإِذَا الَّذِي - مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ - وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ - بِهَا اللَّهُ - فِي الْيَمِّ - فِي السَّمَوَاتِ - فِي الْمِيزَانِ - ذِي الْجَلَالِ - عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ - أَقِيمُوا الْوَزْنَ - ذُو الْعَصْفِ - ذُو الْجَلَالِ

تمرین 3

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ (۸ / لقمان) يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ إِنَّا كُنَّا نَمُوتُ وَنَحْيِيكُمْ لِقَاءَ رَبِّكُمْ فَآمَنُوا وَآمَنُوا بِالْوَزْنِ بِالْقِسْطِ وَ لَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (۹) وَ الْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ (۱۲) كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ (۲۶) وَ يَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ (۳۷) / رحمن () وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ إِتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اعْبُدُوا الْإِلَاحَ إِلَهُ الْإِلَهِ لَهُمُ الْبُشْرَى قَبَشِيرُ عِبَادِ اللَّهِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُ اللَّهُ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْآلَاءُ الْبَارِئِينَ (۱۷ ، ۱۸ / زمر).

تمرین و تکلیف

از جلسه بعد در آغاز هر جلسه ، قراءت قرآن داریم ، و برای این کار دو صفحه اول سوره بقره را انتخاب کرده ایم ، آنها را به صورت کلمه کلمه و شمرده بخوانید، و کلمه هایی که صداهاى کشیده آنها باید با صدای کوتاه خوانده شوند انتخاب و در دفتر خود بنویسید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (۲)

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (٣)
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِأَنَّ خَيْرَهُمْ يُوقِنُونَ (٤)
أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (٥)
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (٦)
خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (٧) وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا
بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ (٨) يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَشْعُرُونَ (٩) فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ (١٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ (١١) أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ (١٢) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَتُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ (١٣) وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ
آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ (١٤) اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ
فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (١٥) أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (١٦) مَثَلُهُمْ
كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ (١٧) صُمُّ بَكْمٌ عُمِّي
قَهْمٌ لَا يُرْجَعُونَ (١٨)

تبدیل صدای کوتاه به کشیده

(ابتدا هیچده آیه اول سوره مبارکه بقره قرائت و تمرین مربوط به آن مرور می گردد، آنگاه این درس تدریس می شود).

اگر در کلمه ای هاءِ گردِ چسبان یا تنها (ه، ه) با صدای کوتاه کسره (ِ) باشد و قبل از آن نیز حرفی با صدای کوتاه کسره (ِ، ـِ، ـه) قرار بگیرد صدای کوتاه کسره هاءِ تبدیل به صدای کشیده (ای) می شود، مانند:

یه که خوانده می شود یهی

عیاده که خوانده می شود عیادهی

برای آشنایی بهتر، روی کلمه های زیر تمرین می کنیم.

لِقَوْمِهِ - يَمِثْلِهِ - يَدِيهِ - مِنْ دُونِهِ - يَدَارِهِ - فِي بَطْنِهِ - أُمِّهِ - صَاحِبَتِهِ - لِكَلِمَاتِهِ - قَوْمِهِ - عَنْ صَفِيهِ - نَفْسِهِ

اگر در آخر کلمه ، هاءِ گردِ چسبان یا تنها (ه، ه) با صدای کوتاه ضمه (ُ) باشد و قبل از آن نیز حرفی با صدای کوتاه ضمه یا فتحه (ـِ، ـُ، ـه، ـَ) قرار بگیرد صدای کوتاه ضمه هاءِ تبدیل به صدای کشیده (و) می شود، مانند:

لَهُ که خوانده می شود لَهُو

رَبِّهِ که خوانده می شود رَبَّهُو

عَبْدُهُ که خوانده می شود عَبْدَهُو

عِبَادُهُ که خوانده می شود عِبَادَهُو

تمرین 1

آیات زیر را کلمه کلمه و شمرده بخوانید:

قُلُوبًا آتَتْهُ كَانَتْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (١٤٣) لَلَيْتَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (١٤٤ / صافات) إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ (١٢٤ / صافات) إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ (٨١ / صافات) فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (١٧٠ / صافات) وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَانِتُونَ (٢٤ / روم) إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (٨٤ / صافات) قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا وَ أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا (٢٦ ، ٢٧ / كهف)

یادسپاری ۱: در سه مورد صدای کوتاه هاءِ گرد با همان صدای کوتاه خوانده می شود.

1- اگر قبل از هاءِ گرد حرفی با علامت سکون باشد، مانند:

إِلَيْهِ - يَزِدُّهُ - ذِرَاعِيهِ - لَدُنْهُ - قَاعْبُدُهُ - يَعْلَمُهُ - مِنْهُ

2- اگر قبل از هاءِ گرد حرفی با صدای کشیده باشد، مانند:

أَنْزَلْنَاهُ - خَذُوهُ - يَهْدِيهِ - فَاسْكَنْتَاهُ - تَصْرُوهُ - هَدَاهُ

3- اگر بعد از هاءِ گرد حرفی با علامت سکون یا تشدید باشد، مانند:

لَهُ الْحَمْدُ - نَصَرَهُ اللَّهُ - دُونِهِ الْبَاطِلُ - اسْمُهُ الْمَسِيحُ - بِهِ الَّذِينَ

یادسپاری ۲: در بعضی از قرآن‌ها برای راهنمایی قاری قرآن در جاهایی که صدای کوتاه هاءِ گرد باید با صدای کشیده خوانده شود، علامت صدای کوتاه کسره را به صورت (ـِ) و ضمه را به صورت (ُ) علامت گذاری کرده اند،

مانند:

آتَهُ - بِهِ - لَهُ - يَزِدُّهُ - صَاحِبَتِهِ - مَالُهُ - لِقَوْمِهِ

تمرین و تلخیص

همه ساده خوانی قرآن را یادگرفته ایم ، از این به بعد وارد قسمت روانخوانی قرآن می شویم ، یعنی آیات

را کلمه کلمه نمی خوانیم بلکه پشت سر هم ولی شمرده می خوانیم ، برای جلسه بعد دو صفحه از سوره بقره تمرین کنید.

أَوَ كَسِبَ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ (۱۹) يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۰) يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (۲۱) الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۲۲) وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۲۳) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (۲۴) وَيَشِيرُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُفِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُفِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَنْزَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۵) إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَغُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا قَامًا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ (۲۶) الَّذِينَ يَنْفُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (۲۷) كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَهْمُونَ فَاحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۲۸) هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۲۹) وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۳۰) وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۳۱) قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (۳۲) قَالَ آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (۳۳) وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (۳۴)

وقف ۱

(اول آیات ۱۹ - ۳۴ سوره مبارکه بقره چند بار به صورت شمرده قرائت گردد آن گاه این درس تدریس شود) همه می دانیم که هر انسانی در هنگام صحبت کردن و یا خواندن عباراتی ناچار است برای نفس تازه کردن ، کلام خود را قطع و پس از تازه کردن نفس به صحبت یا خواندن خود ادامه دهد. این ایستادن و نفس تازه کردن را (وقف) می گویند.

برای اینکه جمله ما ناقص نباشد باید جای مناسبی برای وقف کردن انتخاب کنیم . اگر جای مناسبی برای وقف کردن انتخاب نکنیم بعضی وقتها معنای جمله عوض می شود. برای اینکه خوب روشن شود که چگونه وقف بیجا معنای کلمه را عوض می کند، به این جمله توجه کنید.

(بخشش لازم نیست اعدامش کنید)

اگر بعد از کلمه (بخشش) وقف کنیم معنای جمله چه می شود؟ بله معنای آن این می شود که او را رها کنید برود. حال اگر بعد از کلمه (نیست) وقف کنیم معنای آن چه می شود؟ بله معنای آن می شود که او را بکشید.

در خواندن قرآن نیز باید جایی وقف کنیم که معنای جمله تمام باشد؛ ولی از کجا بفهمیم که جمله تمام شده است ؟

برای ما که عربی نمی دانیم ، علامت هایی گذاشته اند تا بفهمیم کجا می شود وقف کرد؛ ولی قبل از آشنایی با آن علامتها لازم است با شیوه های وقف کردن بر آخر کلمه ها آشنا شویم:

۱- وقف بدون تغییر

اگر حرف آخر کلمه دارای علامت سکون (ْ) یا صدای کشیده (ا ، ای ، وُ) باشد هیچ تغییری در آن داده نمی شود و به همان صورت خوانده می شود.

مانند:

قُمْ فَأَنْزِرْ - وَ رَبَّكَ فَكَيِّرْ - وَالضُّحَى - فَأَنْطَلِقَا - وَادْخُلِي جَنَّتِي - أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي - وَ لَا تُسْرِفُوا - أَلَا تُقَاتِلُوا

۲- وقف ابدال

اگر حرف آخر کلمه تاء گرد (ة - ة) باشد هنگام وقف به هاء ساکن (ه - ه) تبدیل می شود.

أَقِمْو الصَّلَاةَ به هنگام وقف می شود أَقِمْو الصَّلَاةَ

فِي الْحَافِرَةِ به هنگام وقف می شود فِي الْحَافِرَةِ

وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ به هنگام وقف می شود وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

نَحْلٍ خَاوِيَةٍ به هنگام وقف می شود نَحْلٍ خَاوِيَةٍ

عَلَيْهِمْ مُؤَصَّدَةٌ به هنگام وقف می شود عَلَيْهِمْ مُؤَصَّدَةٌ

و اگر حرف آخر کلمه دارای تنوین فتحه (ً) باشد تبدیل به صدای (ا) می شود، مانند:

آعَنَابًا به هنگام وقف می شود آعَنَابَا
 عِشَاءً به هنگام وقف می شود عِشَاءَا
 هُدًى به هنگام وقف می شود هُدًى
 اگر حرف آخر کلمه دارای صدای کوتاه (ـَ) و یا تنوین (ـِ) باشد، هنگام وقف با علامت سکون خوانده می شود. مانند:

هُدًى لِلْمُتَّقِينَ به هنگام وقف می شود هُدًى لِلْمُتَّقِينَ
 عَاقِبَةُ الْأُمُور به هنگام وقف می شود عَاقِبَةُ الْأُمُور
 إِلَيْكَ نَسْتَعِينُ به هنگام وقف می شود إِلَيْكَ نَسْتَعِينُ
 حَظٌّ عَظِيمٌ به هنگام وقف می شود حَظٌّ عَظِيمٌ
 وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ به هنگام وقف می شود وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

تمرین

دنباله سوره بقره را می خوانیم و در هنگام وقف کردن نکات بالا را مراعات می کنیم.

تمرین و تکلیف

دو صفحه دیگر از سوره بقره برای جلسه بعد تمرین کنید.
 فَأَرْسَلْنَا الشَّيْطَانَ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ (٣٦) فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (٣٧) قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هَذَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٣٨) وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (٣٩) يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ (٤٠) وَأَمِينُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ (٤١) وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (٤٢) (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ) (٤٣) اِنْتَابُوا لِرَبِّكُم مَّغْفِرَةً وَأَنْتُمْ لَا تَعْقِلُونَ (٤٤) وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ (٤٥) الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّ اللَّهَ مُلَاقٍ رَبِّهِمْ وَأَعْلَمُ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (٤٦) يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَعِيتِي فَصَلُّوا عَلَيَّ الْعَالَمِينَ (٤٧) وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ نَفْسًا وَلَا يَفْضِلُ مِنْهَا شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ (٤٨) وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَدْبَحُونَ أَوْلَادَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ (٤٩) وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ (٥٠)

وقف ۲

(ابتدا آیات ۳۵ - ۵۰ سوره مبارکه بقره قرائت و موارد وقف قبلی در آن اعمال گردد سپس به تدریس این درس پرداخته شود).

در جلسه قبل توضیح دادیم که وقتی می توانیم وقف کنیم که معنای جمله تمام باشد و چون ما معنای عربی را نمی دانیم با قرار دادن علامتهایی ما را راهنمایی کرده اند. در این درس با این علامتها آشنا می شویم.

- (م) نشانه وقف لازم : با دیدن این علامت باید وقف کنیم.
 - (لا) نشانه وقف ممنوع : با دیدن این علامت نباید وقف کنیم.
 - (ط) نشانه وقف مطلق : با دیدن این علامت می توانیم وقف کنیم و وقف آن خوب است.
 - (ج) نشانه وقف جایز : با دیدن این علامت اگر خواستیم می توانیم وقف کنیم و اگر خواستیم وقف نمی کنیم.
 - (ن) نشانه وقف مجوز : با دیدن این علامت اگر وقف نکنیم بهتر است.
 - (ص) نشانه وقف مرخص : با دیدن این علامت اگر نقصان نرسید می توانیم وقف کنیم.
- نکته : تا اینجا با روانخوانی قرآن آشنا شدید. در این آخر قاعده ای را بیان می کنیم که بی ارتباط به روانخوانی قرآن نیست ، در بعضی از آیات قرآن زیر حرف تنوین دار نونی با علامت کسره (ن) قرار داده اند که خود قاعده ای خاص دارد و آن اینکه هرگاه آخر کلمه ای تنوین باشد و بعد از تنوین حرفی با علامت سکون یا تشدید قرار گیرد، دو حرف ساکن در خواندن نزد هم واقع می شوند. مانند:

فَسُقِ الْيَوْمَ که می شود فسُقُ نَ الْيَوْمَ
 در اینجا برای اینکه حرف ساکن بعد از تنوین خوانده شود، نون تنوین را با صدای کسره (ِ) (می خوانیم به این نحو : فسُقِ نَ الْيَوْمَ

تمرین 1

کلمات زیر را بخوانید:
 بِرَحْمَةٍ اَدْخُلُوا - مَثَلًا الْقَوْمُ - اَلَيْمًا الَّذِيْنَ - اَحَدٌ اللّٰهُ - عَذْبٌ اَلَّتِىْ - عَزِيْرًا بَنُ - لَهْوًا اِنْقَضُوا - سَوَاءً اَلْعَاكِفُ - يَوْمِيْذٍ اَلْحَقُّ - كَرَمًا اِسْتَدَّتْ